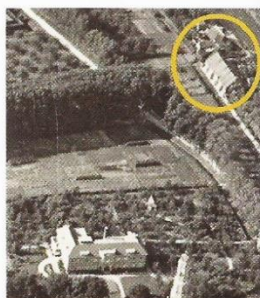

Het houten paneel met opschrift en tekening 'De Oranjeboom' dat zich in de cultuurhistorische collectie van museum MIJ bevindt. Het is 36,5 x 68 x 4 cm groot.
Collectie beeldbank HKIJ

Interieur (rond 1930) van het schipperscafé met Janus Meerdink en zijn zuster.
Collectie beeldbank HKIJ

Het Oranjelaantje met de 6 woonhuisjes en het schipperscafé aan de Hollandse IJssel. Op de voorgrond het in 1927 gebouwde ziekenhuis.
NIMH 2155_009757 (detail)

Van schipperscafé en scheepsjager

Schipperscafé 'De Oranjeboom'

Anneke Radstake-Kleinveld MA

In het depot van Museum IJsselstein ligt een houten paneeltje met als omschrijving: 'Gevelbord. Zeshoekig houten uithangbord van IJsselsteins café met voorstelling links een bierglas, in het midden een boom en rechts een jeneverkruik. Met de tekst 'De Oranjeboom. H. Meerdink.' Hout, 36.5 x 68 x 4 cm.

Het gevelbord is afkomstig uit schipperscafé 'De Oranjeboom' aan het Eiterse Jaagpad-hoek Oranjelaantje, ongeveer op de plaats waar nu de Oranjebrug over de Hollandse IJssel ligt. Het pand, dat in 1958 ten behoeve van de bouw van de brug is afgebroken, werd bewoond door de familie Meerding, die er tot 1935 een passantencafé runde.

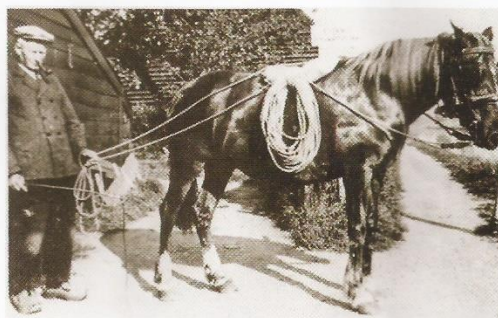
Twee rolpalen met het jaagpad langs de Hollandse IJssel rond 1920. Rechts de verdwenen steenfabriek. Collectie beeldbank HKIJ

De 6 arbeidershuisjes aan het Oranjelaantje in het winterlandschap van 1935. De huisjes zijn in 1962 gesloopt bij de bouw van de Oranjebrug. Collectie beeldbank HKIJ

Het schipperscafé (rechts) langs het jaagpad rond 1935. Links op de achtergrond de kap van het laatste huisje (zie boven) aan het Oranjelaantje. Collectie beeldbank HKIJ

Janus Meerdink met trekpaard voor het schipperscafé aan de Hollandse IJssel. In zijn hand het jaagtuig. Collectie beeldbank HKIJ

Uit een in 1881 opgemaakte lijst van lokaliteiten in IJsselstein waar sterke drank verkocht werd, weten we dat Hendrik Meerding op deze plek aan het Eiteren als bijverdienste alcoholische dranken verkocht. Hendrik Meerding (1838–1921), afkomstig uit Soest, woonde sinds zijn huwelijk met Cornelia Weverwijk in 1867 in IJsselstein en was van beroep wagenaar, een inmiddels verouderde term voor wagenbestuurder, voerman, koetsier en vrachtrijder, maar het is ook zeer aannemelijk dat Hendrik net als zijn zoon Adrianus later scheepsjager is geweest.

Scheepsjager

Deze zoon Adrianus, beter bekend als Janus Meerding (1886–1964) was een van de laatste scheepsjagers van IJsselstein. Samen met zijn zus Aaltje Adriana (1884–1950), beide kinderen uit het tweede huwelijk van Hendrik met Adriana Muijs, woonde Janus in het schipperscafé

aan de Hollandse IJssel. Bij ongunstige wind of windstille meldden schippers van (zeil)vrachtschepen zich bij de scheepsjager aan en het was niet ongebruikelijk dat tijdens het wachten een slokje werd gedronken. Vervolgens werd het schip aan een lijn door een paard naar de plaats van bestemming getrokken. Onderweg mochten er geen obstakels staan, zoals bomen aan de waterkant langs een jaagpad. Om te voorkomen dat in de bochten een schip de oever in werd getrokken, stonden er daar zogenaamde 'rolpalen' tussen het pad en het water.

Met het verdwijnen van de zeilvrachtvaart, verdween ook het beroep van scheepsjager. Janus legde zich nu toe op het rijden van allerhande vracht en als het zo uitkwam konden dat ook personen zijn.

Nog even terug naar het café 'De Oranjeboom.' De gelijkenis tussen de boom op het gevelbord en

de boom in het beeldmerk van het bier met dezelfde naam is opvallend. Overigens is het niet waarschijnlijk dat Hendrik Meerding zelf de schilder is geweest, want hij schreef zijn eigen naam, zoals we op de geboorteaktes van zijn kinderen kunnen lezen, als H. Meerding.

Tenslotte nog een opmerking van een anonieme auteur die stelt dat het Oranjelaantje zijn naam te danken heeft aan de Oranjeboom die daar stond. Zou er werkelijk een Oranje-boom gestaan hebben buiten het centrum van IJsselstein? Of werd Oranjelaantje de naam van het laantje aan het eind waarvan op de hoek met het Eiterse Jaagpad schipperscafé 'De Oranjeboom' stond?

Bronnen

- L. Murk. IJsselstein te kijk (1980)
- L. Murk. IJsselstein hoe was 't ook al weer? (2002)
- L. Adriaanse ea. De collectie IJsselstein. 70 voorwerpen schrijven geschiedenis (2001)